

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 14. 9. 1978, sp. zn. 4 Tz 62/78

Číslo: 36/1979

Právní věta:

Za stav bezbrannosti ženy v zmysle § 241 odst. 1 al. 2 Tr. zák. možno považovať aj spánok. Ak páchatel zneužije spánok ženy na súlož alebo ak sa páchatel pokúsi zneužiť spánok ženy na súlož, dopustí sa trestného činu znásilnenia podľa § 241 odst. 1 al. 2 Tr. zák., prípadne pokusu tohto trestného činu. Ale ak páchatel počíta s tým, že sa žena včas zobudí, a zamýšľa využiť jej omyl spočívajúci v tom, že ho bude považovať za svojho manžela, nejde o trestný čin znásilnenia podľa § 241 odst. 1 al. 2 Tr. zák., prípadne o pokus tohto trestného činu, ale o trestný čin poškodzovania cudzích práv podľa § 209 písm. b) Tr. zák., prípadne, ak žena včas omyl spozoruje a k súložu preto nedôjde, o pokus tohto trestného činu.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 14.09.1978

Spisová značka: 4 Tz 62/78

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Poškození cizích práv, Znásilnění

Předpisy: 140/1961 Sb. § 209 odst. 1 písm. b)
140/1961 Sb. § 241 odst. 1
140/1961 Sb. § 8 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, Najvyšší súd SSR zrušil uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. marca 1978 sp. zn. 8 To 109/78 i rozsudok Okresného súdu v Banskej Bystrici z 30. januára 1978 sp. zn. 3 T 15/78 a Okresnému súdu v Banskej Bystrici prikázal, aby vec obvineného J. A. znova prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom Okresného súdu v Banskej Bystrici z 30. januára 1978 sp. zn. 3 T 15/78 bol obvinený J. A. uznaný za vinného z pokusu trestného činu znásilnenia podľa § 8 odst. 1, § 241 odst. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že 13. novembra 1977 asi o 00.30 hod. vošiel odomknutými dverami do bytu B. A. v S. L. B. A. spala v spálni na gauči spolu s maloletým synom M. Páchatel si ľahol vedľa nej, stiahol si nohavice a vybral pohlavný úd, stiahol aj nohavice a nohavičky nad kolená B. A., potom si

ľahol na ňu v úmysle vykonať sùlož, ale keď sa táto zobudila a zistila, že to nie je jej manžel, začala sa brániť. V dôsledku toho a aj preto, že ho vyrušili deti poškodenej, k vykonaniu sùlože nedošlo. Za to bol páchatelovi uložený podľa § 241 odst. 1 Tr. zák. za použitia § 40 odst. 1 Tr. zák. trest dvanásť mesiacov odňatia slobody v prvej nápravnovúchovnej skupine. Podľa § 72 odst. 4 Tr. zák. súd uložil obvinenému i ambulantné protialkoholické liečenie.

Na odvolanie obvineného Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 21. marca 1978 sp. zn. 8 To 109/78 zrušil podľa § 257 písm. a) Tr. por. napadnutý rozsudok a podľa § 222 odst. 2 Tr. por. postúpil vec komisii na ochranu verejného poriadku pri MNV v S. L. na prejednanie ako priestupok proti socialistickému spolužitiu podľa § 19 zák. č. 60/1961 Zb.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal generálny prokurátor v šesťmesačnej lehote uvedenej v § 272 Tr. por. sťažnosť pre porušenie zákona v neprospech obvineného. Uviedol, že krajský súd nesprávne hodnotil vykonané dôkazy a došiel k nesprávnemu právnemu záveru, že skutok nie je trestným činom, ale len priestupkom podľa § 19 zák. č. 60/1961 Zb. Z výsledkov vykonaného dokazovania vyplýva, že obvinený mal úmysel využiť spánok poškodenej na vykonanie sùlože a počítal s tým, že aj v prípade, keď sa poškodená zobudí, bude predpokladať, že sùloží s manželom. Spánok treba podľa názoru sťažovateľa považovať za stav bezbrannosti. Keďže k vykonaniu sùlože nedošlo iba pre objektívne príčiny, konanie obvineného naplňuje skutkovú podstatu pokusu trestného činu znásilnenia podľa § 8 odst. 1, § 241 odst. 1 Tr. zák.

Najvyšší súd SSR preskúmal na podklade podanej sťažnosti pre porušenie zákona podľa § 267 odst. 1 Tr. por. správnosť všetkých výrokov napadnutého uznesenia, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že zákon porušený bol.

Obvinený v prípravnom konaní uviedol, že v kritickom čase bol pod vplyvom alkoholu a išiel sa do bytu poškodenej pozrieť, či tam nie sú kamaráti. Poškodená spala na gauči oblečená v dlhých nohaviciach a v blúzke alebo svetri. Vedľa nej spal asi 5-ročný syn. Keď uvidel spiacu, pohlavne sa vzrušil, rozopol si nohavice a ľahol si na gauč k poškodenej. Na jej nohaviciach stiahol zips, nohavice i s nohavičkami nad kolená a potom, keď sa poškodená otočila tvárou hore, ľahol si na ňu, snažil sa vtlačiť koleno medzi jej nohy a rukou ju ohmatával po pohlavnom ústrojenstve. Pritom sa poškodená prebudila a odtlačila ho od seba tak, že obaja spadli na dlážku. Na hrmot, ktorý nastal pádom na dlážku, sa zobudil syn poškodenej a otvorili sa aj dvere do kuchyne, kde spali ďalšie deti poškodenej. Obvinený si natiahol nohavice a odišiel domov.

Tvrdil, že skutok spáchal len preto, že bol pod vplyvom alkoholu, ale aj preto, že vedel, že manžel poškodenej nie je doma a bol toho názoru, že poškodená si bude myslieť, že sùloží s manželom.

Na hlavnom pojednávaní poprel, že by bol chcel sùložiť s poškodenou. Rozpor medzi touto výpoveďou a výpoveďou z prípravného konania vysvetlil tým, že orgánom VB sa priznal, lebo na neho kričali a bál sa, že ho budú biť. Vyšetrovateľ na neho nijaký nátlak nerobil.

Poškodená v prípravnom konaní uviedla, že v kritickú noc zaspala oblečená na gauči. Keď jej niekto začal sťahovať zips na nohaviciach a potom aj nohavice a nohavičky, uvedomila si, že si ku nej niekto ľahol. Domnievala sa, že je to jej manžel, ľahla si hore tvárou a muž si ľahol na ňu. Ohmatávaním zistila, že to nie je jej manžel, preto ho odtlačila a obaja spadli na dlážku. Zobudil sa jej syn, ktorý spal pri nej, i dcéra, ktorá spala v kuchyni. Keď dcéra otvorila dvere, z kuchyne preniklo svetlo a poškodená zistila, že obvinený sa ju pokúšal znásilniť. Poškodená tvrdila, že ešte predtým jej obvinený rozťahoval nohy, ona sa ale tomu bránila a k pohlavnému styku nedošlo. Na hlavnom pojednávaní zopakovala, že si myslela, že je to jej manžel a až keď ho objala, zistila, že tomu tak nie je.

Za tohto stavu bolo treba na hlavnom pojednávaní zisťovať, či sa poškodená bránila pohlavnému styku, i keď si myslela, že muž, ktorý chce s ňou súložiť, je jej manžel. Jej výpoveď z prípravného konania je rozporná. Na jednej strane uvádza, že sa domnievala, že ide o manžela, obrátila sa tvárou hore (predtým ležala na boku), na druhej strane tvrdí, že sa pohlavnému styku bránila. V záujme zistenia skutočného stavu veci bude treba opakovať výsluch obvineného i svedkyne B. A. a tým čo najpodrobnejšie zistiť správanie sa obvineného, najmä či poškodená aktívne pomáhala pri svojom vyzliekaní.

Okresný súd kvalifikoval skutok obvineného ako pokus trestného činu znásilnenia podľa § 8 odst. 1, § 241 odst. 1 Tr. zák. Vychádzal pritom zo zistenia, že obvinený sa pokúšal využiť bezbrannosti poškodenej, ktorá sa nemohla brániť, lebo spala. Okresný súd považoval spánok za stav bezbrannosti. Naproti tomu krajský súd dospel k záveru, že obvinený nepoužil nijaké násilie, keď zamýšľal vykonať súlož s poškodenou, pričom tú skutočnosť, že v neskorých nočných hodinách vošiel do nezamknutého bytu poškodenej, kde sa vyzliekol, ľahol si k nej s úmyslom vykonať s ňou súlož, naplňuje iba znaky priestupku proti socialistickému spoluzitiu podľa § 19 zák. č. 60/1961 Zb.

Trestného činu znásilnenia podľa § 241 odst. 1 Tr. zák. sa dopustí ten, kto násilím alebo hrozbou bezprostredného násillia donúti ženu k súložu, alebo kto na taký čin zneužije jej bezbrannosť.

O zneužitie bezbrannosti ide vtedy, ak je žena v takom stave, že nie je schopná klásť páchatelovi odpor. Je to predovšetkým stav bezvedomia v dôsledky mdloby, požitia alkoholických nápojov alebo choroby. Bezbranná je i žena spútaná alebo žena, ktorá sa pre svoju fyzickú neschopnosť nemôže brániť, ktorá trpí duševnou chorobou, pre ktorú nechápe význam páchatelovho konania. Aj spiacu ženu možno považovať za bezbrannú, ale len za predpokladu, že sa žena nezobudí.

V posudzovanom prípade je podľa výsledkov dokazovania nepochybné, že poškodená sa zobudila za situácie, keď jej obvinený sťahoval nohavice a nohavičky a rukou ohmatával pohlavné ústrojenstvo. Nedošlo k spojeniu ich pohlavných orgánov. Len čo poškodená prejavila odpor proti súložu, obvinený od svojho počínania upustil a odišiel.

Trestný čin znásilnenia je trestným činom úmyselným.

Z doteraz vykonaných dôkazov nič nenasvedčuje tomu, že by obvinený bol mal v úmysle násilím alebo hrozbou bezprostredného násillia donútiť poškodenú k súložu, ani nemal v úmysle na takýto čin zneužiť jej bezbrannosť. Predpokladal, že poškodená sa zobudí a bude si myslieť, že chce s ňou súložiť jej manžel. Jeho predpoklad sa aj splnil. Z toho možno vyvodiť záver, že obvinený chcel využiť omyl poškodenej a tým by jej bol spôsobil vážnu ujmu na jej právach v oblasti rodinných vzťahov. Bude preto treba uvažovať, či v konaní obvineného nepôjde o trestný čin poškodzovania cudzích práv podľa § 209 odst. 1 písm. b) Tr. zák.